

Οδός Λευκωσίας, αριθμός 16

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΜΑΝΗ

Τα μη κρατικά πανεπιστήμια αγνοφαινόνται στον κοινωνικό ορίζοντα, αφού Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ συμφώνησαν στην αναθεώρηση του άρθρου 16. Τα ερωτήματα όμως για το πώς θα λειτουργούν αυτού του τύπου τα ΑΕΙ είναι πολλά, καθώς τα δυο μεγάλα κόμματα δεν έχουν ταυτόσημες απόψεις στο θέμα αυτό.

Στην αριστερά αλλά και πολλοί στο ΠΑΣΟΚ υποσιάζονται ότι ήδη ανοίγει ο δρόμος για «καθαρόαιμα» ιδιωτικά πανεπιστήμια με κίνητρο το κέρδος. Ετσι, αναδεικνύεται «θέμα-κλειδί» ο εκτελεστικός νόμος που θα ψηφιστεί μετά τις εκλογές για να εφαρμόσει το νέο «άρθρο 16». Αν η Ν.Δ. έχει στη νέα Βουλή πλειοψηφία, τότε θα προωθήσει πιθανότατα τα μέτρα που τώρα συζητούνται μεταξύ των στελεχών της και δίνουν το μέτρο των προθέσεων της.

1 Απέναντι στη θέση του ΠΑΣΟΚ, υπέρ του «μη κερδοσκοπικού», κοινωφελούς, πανεπιστημίου, η αρχική θέση της Ρηγίλλης (υπέρ των ιδιωτικών με κέρδη για τους μετόχους) σταδιακά μεταβάλλεται. Τώρα, οι υπουργοί της Ν.Δ. κάνουν λόγο για «μη κρατικά ΑΕΙ». Και -με την εισήγηση γνωστού καθηγητή που συμβουλευεί το υπουργείο Παιδείας για το θέμα- αρχίζουν να συζητούν περί «κυπριακού μοντέλου». Αναλυτικότερα:

Ο νόμος περί «μη κρατικών» πανεπιστημίων που ψηφίστηκε πρόσφατα στη Λευκωσία επιτρέπει τη συνύπαρξη «κερδοσκοπικών» και «μη κερδοσκοπικών» πανεπιστημίων. Στα δεύτερα όμως (που επιμένει ότι προτιμά η κυβέρνηση) δίνει, ήδη ως κίνητρο γενναίες φοροαπαλλαγές, ενώ μελετάται και η διάθεση κρατικής γης για να επεκταθούν οι εγκαταστάσεις τους.

Αποτέλεσμα: από τις τέσσερις αιτήσεις που έγιναν οι τρεις αφορούν το καθεστώς των «μη κερδοσκοπικών» και μόνο η μία (σ.σ.: της θυγατρικής του αμερικανικού κολοσσού Laureate, που εξαγόρασε ιδιωτικό «κολέγιο») αποδέχθηκε τον κερδοσκοπικό χαρακτήρα.

*Πέραν των κινήτρων, οι μέτοχοι θα απολαμβάνουν και άμεσου, «καθαρού» κέρδους, με τρόπο που θα προβλέπεται από το καθεστώς του ίδιου του πανεπιστημίου - χωρίς, δηλαδή, να χρειάζεται ειδική διάταξη στον νόμο. Η πιο απλή μορφή θα είναι αυτή της παχυλής αμοιβής για τις υπηρεσίες που θα παρέχουν ως «διοικούντες».

2 Όλοι πλέον παραδέχονται ότι στη νέα μορφή «ΑΕΙ» για την εγγραφή φοιτητών θα υπολογίζεται και η δυνατότητα καταβολής των διδάκτρων, και το επίπεδο των υποψηφίων.

Κάποιοι προτείνουν συμμετοχή στις πανελλήνιες εξετάσεις, ενώ άλλοι θέτουν ως κριτήριο τον βαθμό απολυτηρίου από το λύκειο. Οι πολύ «φιλελεύθεροι» (όπως ο Α. Ανδριανόπουλος) εστιάζουν στη δυσκολία των σπουδών, που θα «φιλτράρουν» τους ικανούς: «Να μπαίνουν όσοι θέλουν -πλούσιοι και άποροι αριστεύσαντες με υποτροφίες- αλλά να βγαίνουν οι καλύτεροι. Όσο για το ύψος των διδάκτρων; Κυβερνητικοί παράγοντες «υπόσχονται» ότι η πολιτεία θα ορίζει ανώτατο όριο.

3 Ο νόμος θα προβλέπει και την «εποπτεία», δηλαδή του προγράμματος σπουδών, της ερευνητικής ικανότητας, της οικονομικής επιφάνειας («για να μη μας προκύψουν απατεώνες») κ.λπ. Η Μαριέττα Γιαννάκου μίλησε ασαφώς για «κρατικό έλεγχο», στο ΠΑΣΟΚ προτιμούν την ίδρυση ανεξάρτητης αρχής, ενώ οι φιλελεύθεροι πάλι, διαφωνούν: «Η αγορά θα κρίνει αν ένα πανεπιστήμιο βγάζει καλούς επιστήμονες. Αν όχι, οι απόφοιτοί του θα μείνουν στα αζήτητα και θα κλείσει» λένε.

*Στην Κύπρο, πάντως, ρόλο «εγγυητή» για τη σωστή αδειοδότηση θα ασκεί επταμελής επιτροπή πανεπιστημιακών, ενώ η όλη διαδικασία θα επανελέγχεται ανά πενταετία.

Ομως «οι νόμοι είναι για να αλλάζουν», όπως παραδέχεται στην «Κ.Ε.» ιδιοκτήτης ενός υπό ίδρυση κυπριακού «μη κρατικού» πανεπιστημίου. Κάτι που δεν συμβαίνει με το σύνταγμα. Αρα, ένα πλαίσιο αυστηρό στην αρχή μπορεί να γίνει πολύ πιο ελαστικό στη συνέχεια...

Τι προβλέπει το κυπριακό μοντέλο

Στην Κύπρο τα πράγματα προχώρησαν αντίθετα από εμάς. Πρώτα λειτούργησαν ιδιωτικά κολέγια και μόλις στα μέσα της δεκαετίας του '90 ιδρύθηκε κρατικό ΑΕΙ. Ετσι, όταν το καλοκαίρι του 2005 ψηφίστηκε ο νόμος για ίδρυση «μη κρατικών» πανεπιστημίων, ο εθισμός στην ιδιωτική πρωτοβουλία απέτρεψε αντιδράσεις.

Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα τα «μη κρατικά» θα λειτουργήσουν στην Κύπρο το ερχόμενο φθινόπωρο, ενώ μέχρι τον Απρίλιο θα έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία αδειοδότησης των ενδιαφερομένων. Τα βασικά σημεία του νόμου είναι τα εξής:

*Επιτρέπεται «κερδοσκοπικό» και «μη κερδοσκοπικό» πανεπιστήμιο. Στα δεύτερα παρέχονται κίνητρα (όπως φοροαπαλλαγές), ενώ από τα πρώτα ζητούνται τεκμήρια οικονομικής και ακαδημαϊκής αυτοδυναμίας. Και τα δύο αποτελούν οργανισμούς ιδιωτικού δικαίου.

*Την ευθύνη την έχει ο υπουργός Παιδείας, αλλά για να δοθεί άδεια λειτουργίας σε ένα μη κρατικό ΑΕΙ πρέπει να μην έχει λιγότερους από 1.000 φοιτητές και τουλάχιστον 250 στο πρώτο έτος. Επιπλέον, να λειτουργούν τρεις, τουλάχιστον, διαφορετικές σχολές με προϋπολογισμούς εσόδων-εξόδων μιας τετραετίας, και να υπάρχει πρόνοια για λειτουργία ενός, τουλάχιστον, μεταπτυχιακού προγράμματος επιπέδου «Master».

*Εάν πρόκειται για μετατροπή ιδιωτικής σχολής σε πανεπιστήμιο ζητείται επιπλέον να φοιτούν τουλάχιστον 700 φοιτητές και να έχει επιδειχθεί ερευνητική δραστηριότητα.

*Κάθε πανεπιστήμιο λειτουργεί με καταστατικό χάρτη ο οποίος «πρέπει να συνάδει με τις διατάξεις του νόμου».

*Τα κριτήρια για την εγγραφή των φοιτητών καθορίζονται απ' αυτόν και αναλύονται στον οδηγό σπουδών. Ως γενική αρχή, αρκεί το απολυτήριο αναγνωρισμένου δευτεροβάθμιου εκπαιδευτικού ιδρύματος.

*Η μοναδική διάταξη για τα δίδακτρα ορίζει ότι τυχόν αναθεώρηση του ποσού στο μέσον του ακαδημαϊκού έτους πρέπει να εγκριθεί από τον υπουργό.